
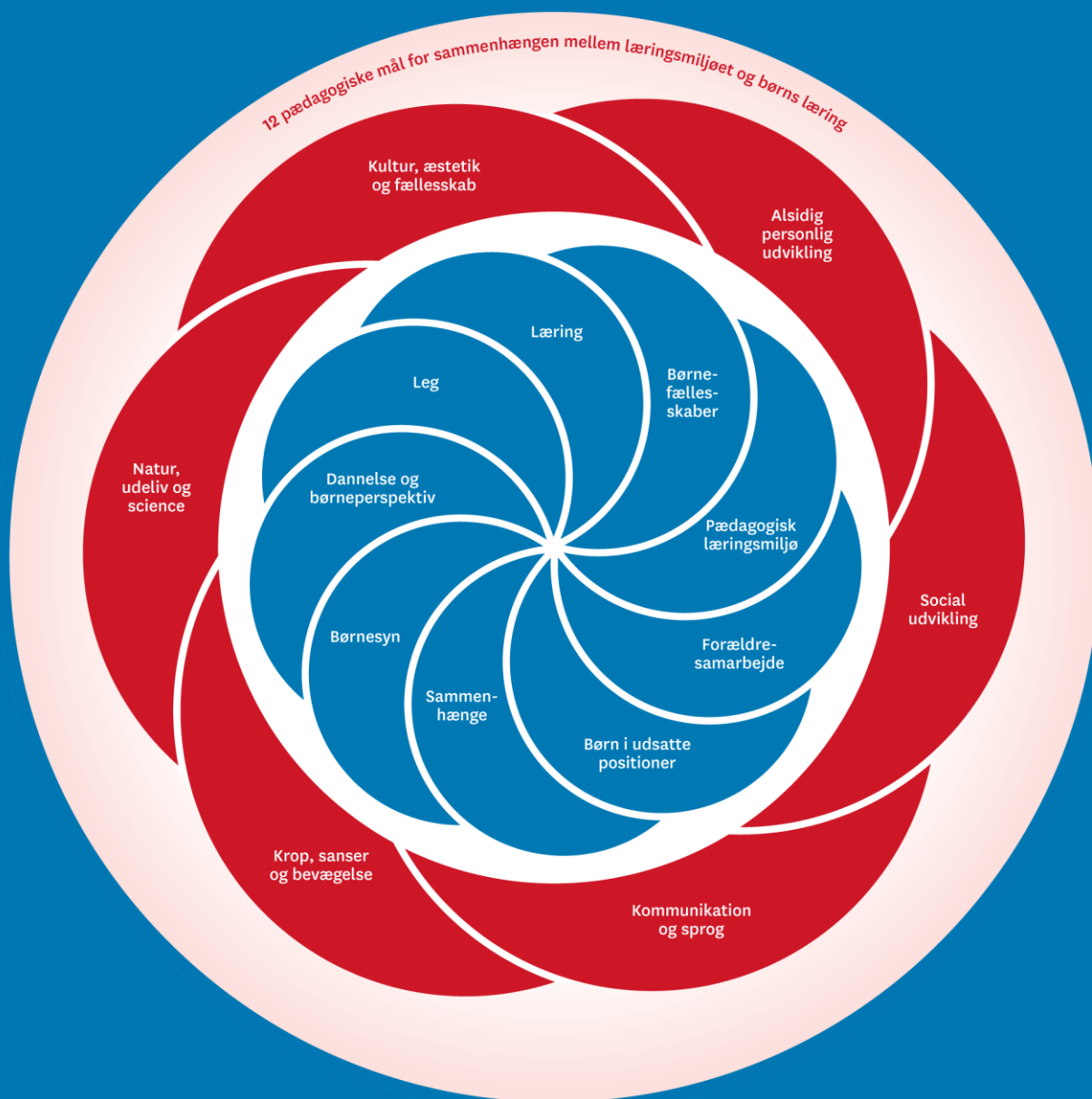

	Pædagogisk læreplan for	
	Børnehuset Det Røde Hjørne	
	2023-2025	

Højreklik her og vælg Skift billede for at indsætte billede eller logo

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede

formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen

løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Børnehuset Det Røde Hjørne er en integreret enhed, som åbnede i 2012, med 108 børn, fordelt på 4 vuggestuegrupper og 3 børnehavegrupper. Vi er beliggende på Sundholm, Amager.

Vi har en pædagogisk leder, 23 fastansatte og et team af faste vikarer. Vi hører til Klynge AC.

Enhedens 7 stuer er fordelt på tre etager.

Disse etager forbindes udendørs af et skrånende grønt tag der er adgangsvej til de forskellige plan med legepladser. Med sin højde afskærmer bygningen for trafikken på Sundholmsvej og giver trygge og rolige legepladser i alle tre plan.

På legepladserne er der højbede og plantekasser med blomster, bær og krydderurter, som børnene er med til at passe. Legepladsen er et ideelt forum for leg, læring, erfaring og fælles oplevelser.

Vi lærer børnene at passe på naturen og behandle den med respekt.

Vi viser, hvordan man kan bruge naturen, når man bor i byen, og vi benytter os af de mange faciliteter, der er omkring os: Amager Fælled, Byhaven på Sundholm, Naturcenteret Amager, Naturværkstedet ved Kløvermarken, strand, skov, volden, lokale legepladser og grønne områder.

De fysiske rammer indendørs er lyse og moderne med store vinduespartier, faste grupperum til alle børn, bevægelsesrum, "yogorum", fordybelsesrum med læsekroge, to pædagogiske køkkener.

Der er adgang til legepladserne fra alle tre etager.

Vores køkken befinder sig i stueetagen: Køkkenpersonalet forbereder alle vores måltider, som er så vidt muligt økologisk.

I Børnehuset Det Røde Hjørne har vi børn med vidt forskellige nationaliteter og kulturelle baggrunde og der tales mange forskellige sprog. Vi oplever diversiteten som en styrke som afspejler et demokratisk multietnisk samfund, hvor vi lever sammen side om side.

BØRNESYN

Det at være barn har værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.

I Det Røde Hjørne støtter og styrker vi det enkelte barn i at blive et tilfreds og selvstændigt menneske.

Her er nærvær, glæde og respekt for hinanden, nogle af vores vigtigste værdier.

Vores dagtilbud er præget af åbenhed og nysgerrighed og her er der plads til at være barn.

Børn i Det Røde Hjørne bliver set, lyttet til og talt med, for vi ved at alle børn vokser og udvikler sig med tillid og respekt.

Vi anerkender at børn er forskellige, at de har forskellige forudsætninger og vi møder dem og deres forældre med tillid og respekt.

Vores pædagogik er forankret i anerkendelse. Vi viser dette ved at skifte perspektiv og følge børnenes initiativer og ideer.

Vi ser det enkelte barn som unikt og ligeværdigt og som har ressourcer til at udvikle sig.

Vi lærer børnene at kende, så vi kan forstå, hvad de fortæller os - både når de er glade, og når de er kedede af det.

DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV

Vi arbejder for, at det enkelte barn kender og forstår, de fælles værdier og normer, som er vigtige for fællesskabet.

Vi anerkender børnenes kritiske tænkning og understøtter udvikling af denne, så de kan udtrykke sig og bidrage til forandringer.

Vi arbejder for, at børnene anerkender og respekterer hinanden, trods forskelligheder og vi gør det ved at vise hvordan ved at rammesætte positive, anerkendende miljøer gennem hele dagen.

Det enkelte barns følelse af at være en del af kulturen og samfundet, fremmes blandt andet ved at vi fejrer årets højtider og holder enhedens traditioner i hævd og involverer børnene i demokratiske processer, hvor det er meningsfuldt og muligt.

Vi følger børnenes egne spor ved at observere, hvad der optager dem i dagligdagen og ud fra disse observationer, planlægges aktiviteter der fremmer både dannelse og demokratisk forståelse.

Vi sætter os ind i børnenes verden og samtaler med børnene om deres ønsker og krav til børnenes hverdag.

LEG

Legen er central i børns liv og opvækst og de skal have mulighed for at lege gennem hele dagen.

Når børn leger, lærer de noget om sig selv og om deres omverden.

Det skaber vi plads til ved at veksle mellem børnenes spontane og selvorganiserede lege og de lege som vi ramme- og igangsætter.

Alle stuer er inddelt i forskellige legezoner, så der kan foregå flere lege på samme tid i samme lokale uden børnene forstyrres af hinanden.

De lege vi igangsætter vedrører ofte flere udviklingsområder og vi har bestemte mål vi sigter mod samtidig med at vi iagttager børnene og deres interaktioner.

Vi understøtter en inkluderende legekultur og har fokus på de børn, der har vanskeligt ved at lege, ved at undersøge hvilke lege de *kan* lege.

Vi støtter op om legen når det er nødvendigt og er bevidste om at deltage uden at styre/forstyrre.

Hvis der opstår konflikter eller legen går i hårdknude, intervenserer vi. Hvis vi vurderer at det er påkrævet, andre gange forsøger vi at lade børnene løse problemer selvstændigt ved at være bevidst tilbageholdende.

På legepladsen har de voksne bestemte roller for at synliggøre for børn og personale hvor hver enkelt medarbejder er positioneret:

Flyveren:

Mål:

At børn oplever støtte til deltagelse, mestring og selvhjulpethed i hverdagsrutiner

At børn oplever voksne som guider og understøtter det som de "øver sig i at lære"

Voksenrolle:

At støtte læreprocesser i alle dagens små situationer. Hjælpe børnene med praktiske ting såsom toiletbesøg, tørre næser, opfange og løse konflikter. Flyveren skal have overblikket over hele gruppen og have øje for de børn der har brug for hjælp. Igangsætte lege man kan gå til og fra.

Fordyberen:**Mål:**

At børn oplever øgede deltagelsesmuligheder i voksen-initierede lege og læreprocesser i åbne fællesskaber

Voksenrolle:

At igangsætte trækplaster aktiviteter

At gå foran og vise vej. Igangsætte fordybende aktiviteter og leg som er længerevarende med børnene. Fordyberen kan "slippe" overblikket, da man er klar over, at andre kollegaer har overblikket. Fordyberen laver en base med lege, hvor børnene kan søge hen eller blive hjulpet hen af flyveren. Vikarer kan oftest udfylde denne rolle.

Omsorgsgiveren:**Mål:**

Øgede deltagelsesmuligheder i mindre fællesskaber.

Børn i udsatte positioner oplever at være attraktive legevenner.

At børn oplever støtte og deltagelse i børne-initierede processer.

Voksenrolle:

At støtte børnene-initierede processer.

At være ved siden af og gå foran ved behov.

Omsorgsgiveren skal have et godt overblik og kunne få øje på de børn der skal hjælpes ind i legen/fællesskabet igen. Omsorgsgiveren skal give omsorg og opmærksomhed til de børn der har brug for ekstra hjælp/guidning til at komme ind i en god leg med de andre børn. skal blive og observere om barnet er klar til at blive "sluppet" og kunne deltage i fællesskabet eller legen på egen hånd.

Legen er en væsentlig aktivitet for børnene og legen er samtidig en vigtig kilde for os til at se børnene og deres forskellige idéer og interesser, som vi kan arbejde videre med.

Børnene lærer at tænke kreativt, omsætte tanker til handling og give udtryk for deres følelser.

Børn der er gode til at lege kan fungere som "legeambassadører" for andre.

Vi er opmærksomme på at være klar til at gå med børnene når de trækker legen i en anden retning.

Vi skaber mangfoldige muligheder for at børnene kan prøve at lege noget andet end de plejer, så de får udfordret deres præferencer.

Der er plads til at drengene kan gå i kjoler og pigerne kan lege med biler og værktøj og vi har respekt for deres valg.

Vi anerkender, at de små børn føler, at de deltager selv om de ikke er "helt med" i legen.

LÆRING

I Det Røde Hjørne forstår vi læringsbegrebet bredt ved, at børnene både skal opleve kognitiv, følelsesmæssig, social, motorisk og kropslig læring.

Læring er forbundet med nysgerrighed og trangen til at skabe.

Vi sørger for at børnene både får mulighed for, at lære af os voksne, men også af hinanden både når de konkret hjælper hinanden og når de iagttager hinanden og lærer at begå sig i gruppen.

Vi ønsker at børnenes læring er lystfyldt og foregår i legende og undersøgende miljøer, hvor fællesskabet kan understøtte individet – og omvendt.

Vi er hele tiden opmærksomme på hvor børnene befinder sig rent udviklingsmæssigt, så vi i samarbejde med forældrene, bedst muligt støtter op om deres læring.

Vi tager derfor udgangspunkt i deres interesser og engagement så vi sikrer at det opleves meningsfuldt og sjovt at lære.

Vi støtter børnene i deres læreprocesser så de får selvtillid og tiltro til deres egne evner og får lyst til at lære mere i fremtiden.

Vi italesætter både det der er svært, og det der lykkes og fejrer børnenes succeser.

Vi tæller både når vi synger og når vi dækker bord.

BØRNEFÆLLESSKABER

Alle børn skal opleve at være en del af det sociale fællesskab og alle skal have en ven.

Børn med særlige behov inkluderes i leg og aktiviteter med udgangspunkt i deres behov og muligheder.

Alle børn får positiv omsorgsfuld voksenkontakt hver dag og vi er bevidste om at udsatte børn har et særligt behov for at blive set og få omsorg.

Vi anerkender at alle børn handler ud fra en intention – også når det ikke ser sådan ud.

Der skal være balance mellem individ og fællesskab og der skal være plads til at kunne trække sig, hvis der er behov for det.

Fællesskabet er rammen for individets læring og dannelse.

Vi sætter fokus på det børnene er gode til og på de gode ting børnene gør og kan.

Alle børn kan hjælpe til i fællesskabet, hvilket ligestiller dem og viser at vi er afhængige af – og har brug for hinanden.

Vi er opmærksomme på vores sprog: ord skaber virkelighed og børnene smittes af vores indgangsvinkel til dem.

Vi er respektfulde i vores ordvalg, så vi inkluderer alle børn og forældre i fællesskabet.

Børn uden verbalt sprog kan være aktive i børnefællesskabet ved f.eks. at vælge en genstand (der repræsenterer en sang) fra sangkufferten, som vi alle synger sammen.

Det pædagogiske læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

I Det Røde Hjørne har vi etableret pædagogiske læringsmiljøer gennem hele dagen. Vi arbejder med de fysiske konkrete læringsmiljøer der tager afsæt i f.eks. indretning, legetøj, materialer og rum. Dertil kommer de mere abstrakte og psykiske læringsmiljøer, der handler om *hvordan* vi er sammen, og *hvad* vi ønsker at børnene skal lære og opleve i en given situation.

Stuernes pædagogiske læringsmiljøer er under løbende udvikling og forandring, da de altid tager udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe og dens forudsætninger.

Grundigt kendskab til de enkelte børn, og deres behov er nødvendigt når vi skaber læringsmiljøer der tilgodeser børnene: Derfor veksler vi både mellem vokseninitieret/voksenstyret leg og aktiviteter og perioder hvor børnene selv tager initiativer.

Vi arbejder med at udvikle vores pædagogiske rutiner gennem hele dagen, således at børnenes læring understøttes samtidig med at f.eks. fællesskabet styrkes, der er mulighed for fordybelse og for at børnene kan have det sjovt og gøre sig erfaringer.

Der veksles ligeledes mellem obligatoriske fællesaktiviteter for alle børn, og tidsrum hvor børnene kan trække sig lidt væk i mindre grupper eller helt for sig selv.

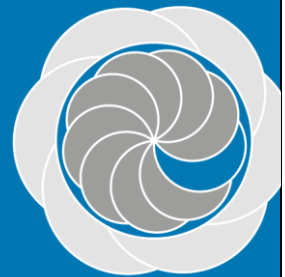
I de perioder i løbet af dagen, hvor børnene er i planlagte lege/aktiviteter, fordeles de i mindre grupper så deres interesser stimuleres og relationer styrkes, der er mere ro samt mulighed for nærvær og tæt kontakt.

Vi veksler imellem at tilgodese børnenes eksisterende venskaber og skabe nye venskaber.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

I Det røde hjørne er det vigtigt for os, at der er et godt samarbejde med forældrene. Vi vægter den gode dialog og gensidige respekt højt og når man er forældre og barn i Det røde hjørne skal alle føle sig både velkommen, set, hørt og taget alvorligt. Vi arbejder med grundige indkøringsperioder både i vuggestue og børnehave, for at lære børn og forældre at kende. Det er vores oplevelse at trykke forældre øger barnets trivsel og livskvalitet.

Forældrene udgør en ressource og vi sikrer os at der oparbejdes et tæt og ligeværdigt samarbejde om det enkelte barns trivsel, læring, dannelse og udvikling.

Forældrene bliver løbende orienteret om barnets trivsel og læring. Derudover tilbyder vi en samtale nogle måneder efter barnets start, dels for at følge op på og få feedback på indkøring og dels for at svare på spørgsmål fra forældrene. Ved overgangene fra vuggestue til børnehave og igen til skole, tilbydes ligeledes en overleveringssamtale.

I tilfælde hvor/hvis personalet er bekymret for et barns trivsel, indkaldes forældrene til en samtale for på den måde at få en dialog omkring, hvordan vi kan samarbejde omkring barnet så det kan komme i trivsel igen.

Vi er i dialog med forældrene for at modtage relevant viden om barnets trivsel og interesser derhjemme, for at understøtte barnets læring og trivsel i dagtilbuddet. Ved starten i vuggestuen, sætter vi god tid af, den første dag, til at tale med forældrene om barnet og barnets vaner og rutiner.

To gange årligt udarbejdes TOPI for alle børn og forældrene orienterer sig via Aula.

Hvert efterår afholdes der et stort fælles forældremøde i enheden, hvor der samtidig er valg til forældreråd på alle stuer.

Der afholdes forældre-kaffe 3 - 4 gange om året, som forældrene er med til at arrangere og fællesspisning på de enkelte stuer en gang om året. Vi opfordrer forældre og børn til legeaftaler m.m. i fritiden, for at støtte og udvikle børnevenskaber eller en fælles interesse børnene imellem.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

I Det Røde Hjørne har vi en inkluderende og imødekommende tilgang til børnene: der er plads til alle i fællesskabet, uanset hvilke forudsætninger børnene har.

Forældrene inddrages for, at vi sammen finder frem til de bedste løsninger for barnet. Det kan f.eks. betyde særlige aftaler/regler for et bestemt barn, fordi vi har erfaret, hvad der fungerer bedst.

Vi tager individuelle hensyn til børnene og justerer på krav og regler, så disse børns deltagelsesmuligheder øges.

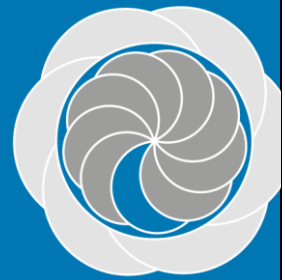
Når vi agerer forskelligt overfor børnene, gør vi det socialt legalt at have særlige behov. Vi viser børnene, at verden er mangfoldig, mennesker er forskellige og at der skal være plads til os alle sammen.

Inkluderende pædagogik og fleksibel tilgang er afgørende for, at børn med særlige behov kan trives, lære, udvikle sig og dannes. Vi imødekommer behovet for struktur og forudsigelighed, f.eks. ved at italesætte vores handlinger og intentioner, ved at arbejde med daglige gentagelser og trykke pædagogiske rutiner, samt ved at anvende visuel kommunikation.

Klynge AC har 1 socialrådgiver tilknyttet, som både forældre og personale kan kontakte. De bistår både i enkeltstående møder og følger længerevarende sager.

Vi har et konstruktivt tværfagligt samarbejde med støttepædagoger, talepædagog og den psykolog, der er tilknyttet vores enhed. Det bidrager til at øge vores viden og udvikle praksis og vi sparrer og videns deler med mere specialiserede enheder, både i og udenfor vores klynge.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

I Det Røde Hjørne tilrettelægger personalet et pædagogisk læringsmiljø og skaber sammenhæng i børns liv fra børnehave til skole ved bl.a. at have en ”storegruppe” for de kommende skolebørn.

Hvert år i september måned starter ”storegruppen” op, hvor de mødes én gang om ugen og er sammen om formiddagen. Børnene får her nye udfordringer, de fordyber sig og øver sig i at være vedholdende. De indgår i børnefællesskaber og tager initiativer til at indgå i nye relationer.

I starten af forløbet har børnene indflydelse på hvilke aktiviteter de godt kunne tænke sig at lave i løbet af året. Herefter udarbejdes der en plan over månederne frem til, at de skal i SFO. Denne plan tager udgangspunkt i vores pædagogiske læreplan, børnenes ønsker og medbestemmelse samt årligt tilbagevendende traditioner og aktiviteter i institutionen.

Børnene vælger selv to ture; en om efteråret, og én om foråret. De voksne sørger for at børnene har kendskab til begge muligheder.

Selv om den overordnede struktur for storegruppen er fast, indretter vi år for år aktiviteterne efter børnegruppen og deres behov.

Vi er tilknyttet Amagerfælled skole.

I foråret deltager vi i besøgsdagen på skolen. Vi besøger også andre skoler, hvis det er muligt.

Storegruppen arbejder med de fælles samarbejdsemner mellem skole og børnehave bl.a. "fri for mobberi" og kendte samarbejdsrutiner.

I 2023 har vi implementeret et forløb de sidste 3 måneder inden de skal starte på SFO, hvor de skal øve sig på forskellige færdigheder inden for 4 temaer:

- Selvhjulpenhed i garderoben
- Vente på tur
- Krop og bevægelse
- Toiletbesøg

Børnene får som afslutning på forløbet et diplom inden for hvert område, hvor de kan krydse de forskellige færdigheder af. Her får børnene bl.a. øvet sig på at lytte, at være stille, opmærksomhed for andre, fornemmelse af egen krop og andres, hygiejne og selvhjulpenhed.

Inden børnene rykker til SFO skriver vi en farvelsang sammen med børnene ud fra en skabelon vi lavede sidste år.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Byhaven Sundholm:

I ByHaven er der en hønsegård med fritgående høns, kaniner og bistader, samt et større drivhus. Lokale beboere i Sundholmsområdet, samt de nærliggende dagtilbud har mulighed for, at få tildelt højbede og dyrke urter, grøntsager, blomster og være sammen i fællesskabet. Vi besøger næsten dagligt ByHaven med en eller to grupper børn.

Der er endvidere blevet etableret et affaldssorteringssystem i ByHaven, som gør det muligt at sortere miljøvenligt og korrekt. Det giver os mulighed for, at skabe en samtale med de ældste børn når vi er på tur derovre, så de kan lære om sortering, genbrug og miljøbevidsthed.

Biblioteket:

Alle børn i Det Røde Hjørne har deres faste gang på vores største lokale bibliotek. Vi besøger biblioteket i mindre grupper flere gange om måneden, hvor vi låner og læser bøger om det aktuelle emne vi arbejder pædagogisk med. Vi medbringer madpakker og spiser sammen, og lærer om bibliotekets muligheder. Nogle gange vises der teater eller film, som vi ser sammen med børn fra andre dagtilbud og øver os i at være brugere af byens kulturliv.

Naturværkstedet Kløvermarken:

Naturværkstedet Kløvermarken er en af Det Røde Hjørnes eksterne samarbejdspartnere og her har alle vuggestue- og børnehavebørn deres gang i løbet af året. Her tilbydes både fastlagte temadage med bestemte emner, men der er også rig mulighed for at lege i eventyrlige rammer, lave bål og sove middagslur. Vi benytter dette tilbud uanset vejret, fordi her er enestående muligheder for at opleve, sanse, erfare og være sammen.

Naturcenter Amager:

Alle børnehavebørn i Det Røde Hjørne besøger Naturcenter Vestamager, én gang i kvartalet, i mindre grupper. Vi følger årstiden, og arbejder med temaer der lægger sig umiddelbart op ad disse, og supplerer løbende med relevante forløb som personalet på Naturcentret arrangerer. Her er vi i tæt kontakt med naturen: sol, regn, blæst, sne giver kropslige erfaringer, og børnene kan løbe, rulle på græs, klatre på træstammer, se Fælledens forskellige dyr og lave mad på bål.

Indendørs er der dyreskind, dyrekranier, plancher og løbende udstillinger om dyr, fugle og planter.

Plejecenteret Hørgården:

Hver anden uge går de store børn i vuggestuen på besøg på plejehjemmet i Hørgården, sammen med de mindste børnehavebørn. Vi har haft et samarbejde med dem det sidste år, til stor glæde for ældre og små. De synger sange sammen og nogle af børnene er begyndt at kravle op på skødet af de ældre. Det er en god stund de har sammen

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Børnemiljø

Arbejdet med børnemiljøet er en løbende proces og en vigtig del af det pædagogiske felt.

Børnemiljøet er integreret i vores læreplaner, som dagtilbudsloven foreskriver og formålet er, at fremme børnenes trivsel, sundhed, udvikling og læring gennem et godt miljø.

Børnemiljøet ses derfor som omfattende både det fysiske, det psykiske og det æstetiske miljø. Disse parametre er tæt forbundne og påvirker hinanden, og kan derfor som sådan heller ikke skilles i det daglige arbejde, men opdeles her, fordi de præsenteres og defineres.

Børnemiljø handler om hvordan børnene trives med hinanden, med de voksne og med de aktuelle rammer ude og inde. Vi skal som dagtilbud vurdere børnemiljøet i et børneperspektiv, som hermed bliver omdrejningspunktet. Det handler om at give børnene medbestemmelse på indhold og organisering af hverdagen, hvilket foregår under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Børnemiljø og læreplaner beriger hinanden, og sammentænkningen øger kvaliteten af det pædagogiske arbejde.

Fysisk børnemiljø

Det fysiske børnemiljø handler om de fysiske rammer inden- og udendørs, herunder sikkerheds- og sundhedsmæssige forhold som indretning, hygiejne og materialevalg. Vi skaber plads, rum og rammer inde og ude, så børnene kan lege, gå på opdagelse, søge og finde, bevæge sig, blive stimuleret og udvikle sig.

Legetøj, bøger, puder m.m. er tilgængeligt og/eller synligt for børnene. F.eks. er bøger placeret tæt ved sofa eller madras, køkkenting i legekøkkenet, dukker i dukkekrog, biler og klodser i kurve i reoler. På den måde kan børnene vise os, hvad der optager dem og hvad de kan lide ved selv at tage det, de har lyst til at lege med.

Vi ønsker at imødekomme både de vilde og de stille lege. Vores indretning indendørs på stuerne og i fællesrum er fleksibel, da den tager afsæt i den aktuelle børnegruppes sammensætning, og samtidig kan tilpasses børnenes alder og de udfordringer, de har brug for.

Psykisk børnemiljø

Det psykiske børnemiljø drejer sig om, hvordan børnene trives med hinanden og de voksne. Det handler om dynamik og sociale kompetencer i børnegruppen, og kan knyttes til begreber som fællesskab, venskab og tryghed.

Dagligdagen i Det Røde Hjørne har genkendelige rammer og rutiner, der skaber tryghed for børnene, hvilket er en forudsætning for at udvikle tillid mellem børnene og til os voksne.

Vi sørger for at skabe en god stemning på stuerne, i fællesrummene og på legepladsen, og vi er imødekommende og skaber tryghed for alle børn. Det skal være en god

oplevelse, at komme i vuggestue og børnehave. Børnene skal mødes af glade, anerkendende og engagerede voksne, der tager ansvar for de gode relationer. Vi ser det enkelte barn og støtter det i sin personlige udvikling. Det enkelte barn skal have et trygt tilhørsforhold til gruppen og føle sig betydningsfuld i fællesskabet. Børnene inddrages i dagligdagens gøremål, så de får oplevelser og erfaringer med at bidrage til fællesskabet.

Vi anerkender børnenes følelser, glæder os med dem når de er glade, og trøster når de er kede af det, så de føler sig set, hørt og forstået.

Æstetisk børnemiljø

Det æstetiske børnemiljø har indflydelse på, hvordan omgivelserne påvirker børnene i dagligdagen, og har betydning for børnenes erfaring og læring. Et motiverende æstetisk miljø giver børnene positive og udfordrende sanseoplevelser, og har betydning for, om børnene finder dagtilbuddet inspirerende.

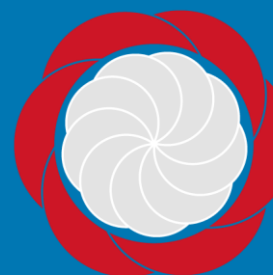
Vi ønsker, at børnene skal have en positiv æstetisk oplevelse ved at komme i vuggestue og børnehave.

Lyd, lys, udsmykning, temperatur og lugt har alt sammen indvirkning på børnenes trivsel, og vil på forskellig måde påvirke dem.

Vi er bevidste om, at børnenes sanser skal stimuleres positivt i overensstemmelse med deres udviklingsniveau og behov. Vi arbejder med forskellige materialer, og børnene udfordres af taktile oplevelser når vi f.eks. leger med kartoffelmel/vand, sæbebobler, dej, hjemmelavet modellervoks, mudder, vand, lim/klister osv.

På stuerne og i fællesrum udsmykkes væggene med skiftende udstillinger af børnenes produkter, hvor de oplever, at deres kreativitet og/eller fund bidrager aktivt til at give os alle sammen nye æstetiske indtryk.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

For at børnene udvikler deres personlige kompetencer, er det vigtigt, at de i samværet med personalet møder anerkendelse og respekt, samt oplever at blive set, hørt og forstået.

Vores rolle er at være engagerede og omsorgsfulde i opgaven at støtte barnet. Vi skaber trygge og overskuelige rammer, hvor børnene med deres forskellige færdigheder får de oplevelser og udfordringer, der udvikler dem, og giver dem lyst til at erobre verden.

Alle børnene skal føle, at de er en del af et fællesskab, og at det er deres vuggestue/børnehave. Det enkelte barn skal tro på sig selv og føle sig tilpas i gruppen.

I Det røde hjørne arbejder vi, blandt meget andet, på følgende måde for at opnå det:

- I Det Røde Hjørne er vi fælles om alle børn, så vi arbejder på måder, som betyder, at alle børn lærer

alle voksne at kende, hvilket øger trygheden for børnene.

- I Det Røde Hjørne siger vi godmorgen til børn, forældre og hinanden. Vi anerkender hinandens tilstedeværelse og viser glæde for at se hinanden.
- Når børnene fra vuggestuen fordeles til børnehavegrupperne, er der mange hensyn at tage, både i forhold til køn, forældrenes ønsker, venskaber m.m. Vi tager særligt hensyn til børnenes indbyrdes relationer og venskaber, så derfor er de, som udgangspunkt, afgørende for vores beslutning.
- Vi anerkender børnenes følelser. "Du er ked af det, vil du have et kram?". "Du ser rigtig glad ud i dag. Har du lavet noget sjovt?"
- I Det Røde Hjørne er vi fælles om alle børn, så vi arbejder på måder som betyder, at alle børn lærer alle voksne at kende, hvilket øger trygheden for børnene.
- Vi deler børnene i mindre grupper med en voksen i hver, for at få tid til og større mulighed for at skabe tillid, tilknytning, tid til fordybelse og nærvær til både voksne og børn.
- Børnene har medbestemmelse til dagens gang ved f.eks. til samling. Vi forsøger at lære dem at indgå i et demokrati i forskellige situationer i løbet af dagen.
- Små sikre succeser. Når barnet lykkes med noget, fordi vi har opstillet de rigtige rammer, får de mod til at gå et ekstra skridt, og udfordre sig selv. F.eks. at gå på line på jorden eller kanten til sandkassen ved rutsjebanen, kravle op på egen stol. De lærer at kravle op ved rutsjebanen selv. Det er ok at være bange for noget, når man kan overvinde det med hjælp fra sine venner og de voksne.
- Vi genbesøger udfordringer, så barnet kan mærke udvikling og fremgang.
- Vi venter på tur, og børnene lærer, at de må vente nogle gange når de vil tale med nogen, eller skal bruge

hjælp til noget. Vi viser hermed børnene, at de alle er lige vigtige.

- Vi tager os tid til nærvær, mange kram og til at være sammen. Ser hinanden i øjnene, så barnet føler sig set og hørt og lader dem forstå de er en del af fællesskabet.
- Vi sætter fokus på børnenes selvhjulpenhed, i mange sammenhænge gennem dagen: det udvikler deres potentiale og styrker selvtilliden, når de oplever at de kan selv.

Social udvikling

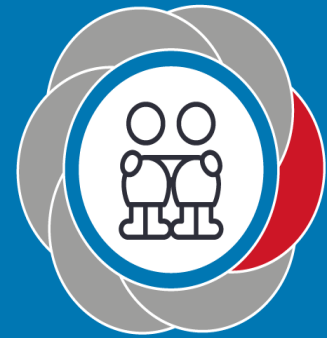
”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj mm.

Det er vores mål, at børnene har respekt for hinanden, og at de både kan give udtryk for deres egne behov, samt forstå andres.

I Det røde hjørne arbejder vi, blandt meget andet, på følgende måde for at opnå det:

- Alle børn hører til, når vi har samling, og deltager ud fra deres forudsætninger. De yngste børn kan bedst bare ”være der”, og nogle børn kan måske ikke synge med, og kender ikke fagterne endnu – men de er der, ligesom dem der kender alle sangene.
- Vi understøtter børnene og anerkender deres følelser. Vi vejleder dem i at hjælpe hinanden. F.eks. ved at trøste hinanden, hvis de er kedde af det. Det udvikler empati og forståelse for hinanden.
- Vi støtter børnene i at aflæse hinanden, give udtryk for deres sociale behov, og oversætter deres intentioner for hinanden. Det styrker empatien og øger trygheden blandt børnene.
- Vi lader børnene være rollemodeller for hinanden, så de kan vise hvad de kan, via konkrete færdigheder, og så de kan lære hinanden hvordan de begår sig socialt i gruppen.

- Vi laver zoner for leg på stuerne, som giver børnene mulighed for fordybelse og fællesskab.
- Vi benævner de børn der ikke er til stede, hvad enten de er syge eller har fri. Det er vigtigt, at vi viser at vi husker alle. Det styrker sammenholdet når børnene ved, at de er savnet.
- Vi følger børnenes initiativ og understøtter dem i en positiv tilgang til at lege, kommunikere og danne relationer til hinanden.
- I Det Røde Hjørne, er tilgangen til forskellighed baseret på tolerance og anerkendelse.
- Vi betragter børnene ud fra børneperspektivet, når de taler sammen, og guider dem i samværet med andre. Vi går ud fra at børnene har gode intentioner, og er nysgerrige når de udtaler sig om deres forskelligheder.
- Vi har etableret et samarbejde med et plejehjem i nærheden. Der tager vi over med en gruppe børn fra både vuggestue og børnehaven. Til stor glæde for både børn og beboerne.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Alle børn skal have mulighed for at kommunikere deres behov og holdninger, både nonverbalt og verbalt.

Vi sikrer, at personalets kropssprog og talte sprog er afstemt, så børnene lærer at aflæse og koble følelser og stemninger.

I Det røde hjørne arbejder vi, blandt meget andet, på følgende måde for at opnå det:

- Vi synger og læser bøger sammen med børnene hver dag. Når vi læser kan vi komme til at snakke om et tema som fylder hos et af børnene og som slet ikke handler om bogen, men har sit afsæt i den. Ofte får vi læst bogen færdig, men ikke altid da vi nogle gange bliver optaget af en snak udledt af historien.
- Vi skaber læringsmiljøer, hvor der er tid og ro til fordybelse med bøger og samtaler.
- Når vi spiser frokost i vores faste spisegrupper, snakkes der om, hvad vi får at spise, hvad vi har lavet i løbet af dagen, hvad hedder mor og far, hvad det betyder at være en god ven osv. Der er her god mulighed for at tale sammen.
- Tiden på badeværelset bliver brugt til at tale om kropsdele, farven på tøjet. Vi italesætter meget af det vi gør sammen med barnet. Igennem vores pædagogiske rutiner, skaber vi tid og ro til at kunne have de samtaler.

- Tiden på puslebordet bruges til at kigge på billeder på væggen, synge en sang sammen eller have god tid til at aflæse barnets små begyndende ord og andre lyde.
- Når vi har børn med sproglige vanskeligheder, har vi et tæt samarbejde med talepædagoger. Vi kan også i nogle tilfælde bruge babytegn og pictogrammer.
- Vi benævner barnets humør og følelser i løbet af dagen. Vi hjælper dem ved konflikter og får sat ord på, hvordan de kommer ud af konflikten uden at nogen føler sig som en taber af konflikten.
- Hjælper barnet til at forstå og tolke det andets barns intention og hensigt og få sat ord på egne handlinger.
- Vi har noget genkendeligt hængende, så vi kan starte en dialog og tale om hvad det er. F.eks. billeder af dyr eller andre billeder. F.eks. collager med barnets familier i vuggestuen.
- Bevidst opdeling i grupper f.eks. spisegrupper i forhold til deres sproglige udvikling.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Børnenes hverdag skal indeholde masser af bevægelse, der sætter kroppen på prøve, så de lærer og erfarer via deres fysiske tilstedeværelse i verden.

Vi ønsker, at børnene får modet og lysten til at afprøve grænser og blive inspireret af hinanden.

I Det røde hjørne arbejder vi, blandt meget andet, på følgende måde for at opnå det:

- Vi har blik for at legepladsen er indrettet så den kan bruges på forskellige måder.
- Vores fællesrum på 1. sal er indrettet til bevægelse og fordybelse. Vi har et bevægelsesrum med diverse forhindringer og udfordringer. Vi har et "yogarum", hvor der kan laves forskellige aktiviteter der kræver god plads. F.eks. med faldskærmen, sanglege osv.
- Bakkerne imellem etagerne bruges dagligt af både de helt små og store. De små kravler op og lære at holde i gelænderet ned. Nogle ruller bolde og biler ned og løber ned og henter dem. Om vinteren kælker børn og personale til stor glæde for alle.
- Vi har sand, jord, græs og andre planter og træer på legepladsen, som er tilgængelige for alle.
- Vi taler om kroppen og hvordan den fungerer. Det kan være f.eks. når vi leger "stopdans" og den voksne siger hvilke del af kroppen, der skal bevæges.
- Vi styrker finmotorikken ved at lege med perler, puslespil, tegne, klippe og klistre.
- Vi giver kram, men respekterer også, hvis der bliver sagt nej.

- Lærer børnene at de gerne må sige nej og respektere et nej.
- Børnene giver hinanden massage
- Børnene deler gladeligt ud af både kys og kram til dem der gerne vil have det.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Vi følger og støtter børnenes nysgerrighed i det vi ser, og finder, når vi er ude og taler med børnene om naturen, dyr, insekter og blomster. Vi tager også naturen ind i institutionen, hvor vi eksperimenterer og leger med det, vi har fundet såsom pinde, kogler, blade, blomster, kastanjer, sne m.m.

Vi lærer børnene at passe på naturen, og vi taler med børnene om, hvordan vi skal behandle naturen, dyr og planter.

I Det røde hjørne arbejder vi, blandt meget andet, på følgende måde for at opnå det:

- Vi går ud i al slags vejr og taler om vejret mens vi er i det eller bagefter.
- Når det regner meget, åbner vi dørene og sidder og betragter regnen og lytter til det.
- Vi tager til stranden og kigger på sten og dypper tæerne i vandet.
- Vi tager tit i Byhaven og besøger kaninerne og hønsene der. De får mælkebøtter og bliver betragtet.
- Vi besøger Naturværkstedet, hvor vi prøver at save brænde, fodre høns, spise frokosten på en træstamme og sanse den vilde natur der.
- Vi stiller en træstub i vores plantekasser, så vi kan flytte den efter et stykke tid og se på alle de små dyr under den.
- Vi leger med tyngdekraft. Ting falder ned når vi slipper det. Når der er mange børn på gyngen, kan den ikke gynges så højt som med få børn. Triller bolde ned af bakken på legepladsen.

- Vi taler om bakterier når vi vasker hænder inden frokosten.
- Børnene får lov til at lege med vand og sæbe – enten ude eller indenfor.
- Vi tager sne i kopper om vinteren og tager det med indenfor og leger med det indtil det er blevet til vand.
- Vi affaldssortere på stuerne.
- Vi husker at slukke lys når vi forlader et rum.
- I det pædagogiske køkken har vi mulighed for at lave modellervoks, bage, veje, blande råvarer sammen. Se dej hæve og blive bagt i ovnen. Få førstehåndsindtryk med frø i frugter og grøntsager.
- Science er et tilbagevendende tema i hele huset. Vi arbejder med temaer hele året og science kan der arbejdes med i alle aldre.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

I Det røde hjørne ser vi kultur bredt, således det både omhandler kreativitet, kunstneriske udtryk, traditioner, vaner og måden vi er sammen på. Lyd, lys, udsmykning, temperatur og lugt har alt sammen indvirkning på børnenes trivsel, og vil på forskellige måder påvirke dem.

I Det røde hjørne arbejder vi, blandt meget andet, på følgende måde for at opnå det:

- Legepladsen er vores udendørslæringsmiljø, hvor vi er bevidste om, at det skal være et rart sted at være med planter, blomster og farver.
- Fællesspisning med forældre og deres børn, er en god måde at være sammen på, på kryds og tværs af andre kulturer. Det er altid meget velbesøgt af forældrene.
- Vi har vores traditionelle fester i det røde hjørne. Fastelavn, påske, plantedag, sommerfest, halloween i børnehaven, julearrangement og julefrokost for børnene.
- Vi har altid adgang til en form for kreativ udfoldelse på stuen. Det kan være tegne, male, modellervoks, perler, musik og dans.
- Vi besøger de nærliggende biblioteker, byhaven i Sundholm, hvor vi hilser på brugerne af Sundholm, den offentlige legeplads som afholder rytmikdage er ofte besøgt af vuggestuen.
- Stuen, som indeholder mange forskellige læringsmiljøer, er vi opmærksom på fremstår æstetisk. Børnene er med til at vælge hvad der skal op og hænge på væggen eller i loftet.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

SMTTE er en model, der anvendes til styring og dokumentation af pædagogisk intervention og didaktiske refleksioner.

Vi har valgt at anvende SMTTE modellen som en fast del af vores arbejde, da modellen udmærker sig ved at kunne benyttes til pædagogiske aktiviteter og længerevarende projekter, samt til at arbejde med en problemstilling, som vi ønsker at løse.

Modellens force er, at den får os til at konkretisere vores mål, og sætter fokus på de elementer, der skal arbejdes med og lægges mærke til på vej mod målet.

S - Sammenhæng: hvad er baggrunden og konteksten for interventionen?
M - Mål: hvad vil vi gerne opnå?
T - Tegn: hvordan kan vi undervejs se tegn på, at vi er på rette vej?
T - Tiltag: hvad vil vi gøre for at støtte processen og nå målet?
E – Evaluering: hvordan/hvornår vil vi evaluere arbejdet og målopfyldelsen?

SMTTE-modellen udarbejdes skriftligt og er dermed samtidig vores dokumentation, for det pædagogiske arbejde, der finder sted.

Stuerne anvender modellen, som udarbejdes på stuemøderne ugentligt. F.eks. hvis vi vil undersøge de pædagogiske rutiner omkring formiddagsmåltidet i vuggestuen, eller overgangene fra måltid til badeværelset inden vuggestuebørnene skal sove.

Til personalemødet en gang om måneden har stuerne også stuemøde. Der er det et krav at alle skal udarbejde en SMTTE.

Ligeledes arbejder vi med fælles temaer for både vuggestue og børnehave. Her laver vi en SMTTE inden vi går i gang med temaet og ved slutningen af perioden evaluerer vi på det. Her sidder en person fra både vuggestue og børnehaven sammen med ledelsen. Det er vores erfaring, at enkle tilgængelige værktøjer sikrer, at systematikken anvendes og udvikles til gavn for både børnenes trivsel og personalets faglige udvikling.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

		
<p>Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.</p>	<p>Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.</p>	<p>Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen <i>Den styrkede pædagogiske læreplan</i>.</p>
		

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019

Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC